

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

2

Fylke:

Trond

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Nesheim

Emne:

Transport av høy

Bygdelag:

Oppskr. av:

Gugvar Olejlaund

Gard:

(adresse):

Tenassveien 4 Bryn

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR ann. 7-8 lyg mellom 2 og 3

- 1) På landet med høylyst mark brukes i almin-
delighet høivagn på 2 hjul med ^(ein)høkk, 4 hjulvagn
brukes også. Da legges bjørkerar som bünd. En tang
med løkke (ca 6-7 cm lang) festes foran i vagnen.
Over høilasset legges en sterk bjørkerar som stik-
kes inn i løkken. På bakken over ytterste hjulpar
har man et tang som kastes over ræm. Denne
presses da hårt ned ned i da i tanget som vikles
noen ganger om ræm og festes. Lasset vevles 4-500 kg.
På mindre bruk og ellers i skogslåtter og andre ut-
slåtter kjører man høet sammen på skiden med
høkk. - Utmarks-slåtter er vanlig på alle gårdar og
for enkelte nest. også fjellslåtter. Fugen forstyrr på
gårdene. Folk som ikke kan heste får aln. lene,
eller også bare høet sammen. Gjennkjøring ned løst høst
2) Høy som tørkes i højer i skilletter tørkes i ^(ei)«kjemmer» frem
til højen og pøttes inn mellom rærne. På fjellslåttene
tørker man høiet i ^(ei)«breier». I vinterhøjer pakkes
graset røtt hødt mellom rærne og det står løst på
vinteren til det tas hjem. På mange steder pleier man
å bare høiet sammen i ^(ei)«bærtang», ^(ei)«søttfjvåk» eller
eller ^(ei)«vidje». De to siste nam er navn på samme gjærstau.
En 2 1/2-3 1/2 mykjørk krister og herav vevles et tang.
Toppkristene beholdes og der lages en løkke av dem.

sløret legges på vidjen og når man har passende bår spændes
vidjen om lomme. Man holder rodstuden over skulderen. I
hældende fjellmark brüker man, risslag (tydelig g!)^(ein)
og man "sloger" rågrasset ned til tørkeplassen - opptil
et lite kørkelass - høyst femme. - Tanget legges dobbelt
på bakken med avstand 40-50 cm mellem partene.

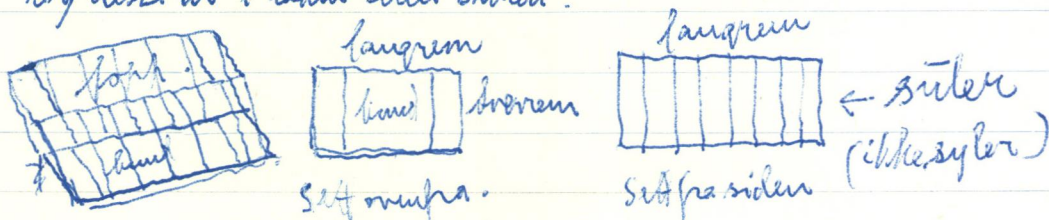
Når passende bår er lagt snøres der sammen ved at ~~endene~~
tanget (båserom med vidjen) slås om børen og dras hårdt
til gjennom løkken. Båsen over skulderen ved å holde i
tangendene. Ved tyngre bører må man ofte ha hjelp til å
på børen på ryggen ^{bakken}. Man bærer også høyst frem på
to, bårstenger^(ei). Dette er helst smekre tårre bjørke-
rør som i begge ender er tilspisset til håndtak. Man
må være to til å bære. I fjellmark som holder kann
man til nød klare sig alene når veien er kort.

I fjellslåttene brukes, snøresekk^(ei) til å "velle" høyet
effor luer og hammer. Snøresekken er bundet av
gamle linner med masker av stonelær som på forske-
garn. Trillebør er sjelden brukt. - Båren (hfr. foran)
er vanligvis uden bærebredd. Brukes både av barn og
voksne.

3. Røyet på hjemmemarkene kjøres alltid ^{hjem} sammen på
sammenföre. I skogslåttene kan man vanligvis
leder ("høylær") og herfra brukes høyet hjem om
vinteren. ~~St~~ Høystakke^(ein) (stake - enkel k!) er
også vanlig.

4. Delvis kørst under 1. Sløvrognen på 2 hjul har
platt ^{ca} 2½ m lang. På 4 hjuls vognen kan man ha
læss som er 5-6 m lange. Ordre slede brukes aldri
om høvrogn. Hjulslæde som brukes i forefaldet
om våren brukes av enkelte til kjøring med i
utslatter. Det er egentlig en slede som der er
festet et hørt hjulpar på, omkring midt på
sleden så hjulene kommer ca 10 cm nedfor meirene.
Disse er skodd bare om våren. Man kjørte hvorn

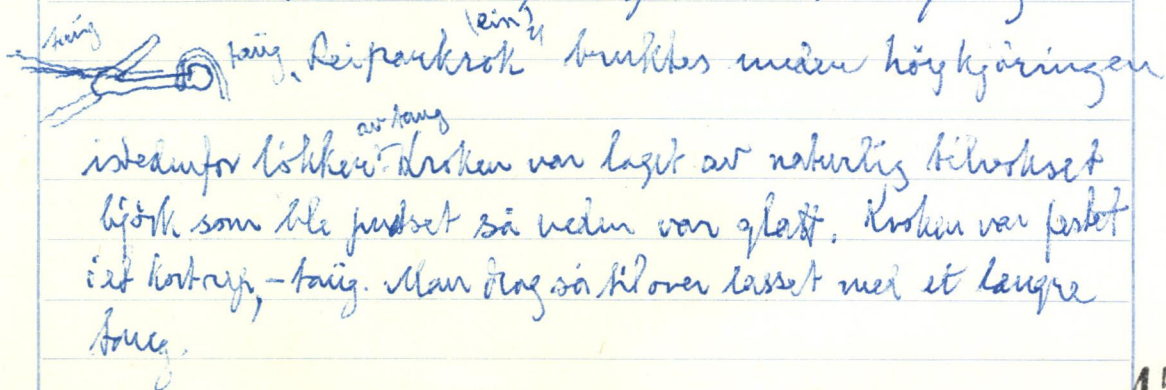
somhelst. Ferskilt vagn var bare høg vogn - eller
bare almu. Hjulvagn. Høg vogn bruktes også til anden kjør-
ning når man tok bort hekken (også kaldt "gring" ^{er}) (nå er
fugen kjente forandringer på denne. På høg vogn kunde man
ta less opptil 300 kg. På slede om vinteren i hekken ca 100
kg. Fugen forskjell på lessene og man skapte vel etter
sig. Når man innidertid brukte høget i ladun eller heuset
det fra staken skulden man la strå som hadde heuset
sig fast i krost eller spiker heuse oppen, for å få nye
høy neste år i ladun eller staken.



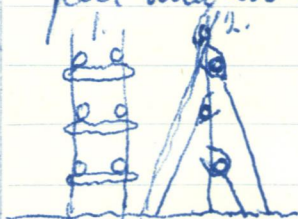
Hehk.

Man bærer helken fast til sleden efter forræmmene.
Helken kunde ofte være ca $\frac{1}{4}$ m til $\frac{3}{4}$ m lang og en
sleden. Da la man ras på sleden under helken for
i støtte den bakt. Helken var altid bredere end
sleden (15-20 cm gjelden 25 cm) udstikk på hver
side. Man regnet 7-8 sommerlass på høj rogn
& 5 langrognlass og 5 vinterlass i helk på kuford.
Gjelden kjørte man højet sammen på slide uden
helk - 10 lass av disse på hua.

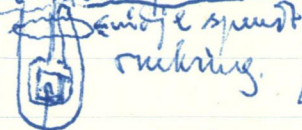
5. Fjellslätt fanns ikke. På steden hvor mange slätter
som lå nær hinandre hentes man liget for samme
tid. Denne høring fandt altid sted om vinteren
(også fra fjellslættene) Man ble enige om tidspunktet
hvor havde å høye sin part av veien først for å
brøte den. Det ble høyt høyt med en gang.



Under høyslåtten og på bunnen av høyladene
 la man frisk hugget hegg for å holde snøs
 borte. Det ses narsen skyde fordi hegg
 lukte som "kattpis" (kalkurin.) Stakene
 var to typer: I "Rundstaken" reistes en
 kraftig bjørkeråe. Omkring denne slo 2-3 (opp til 4-5)
 ringer av korte pæler: jorden de indreste kakest
 og oppå disse laes rær, så bunnen i staken
 straaet innover. Den almindelige stake bygdes
 opp om rær som sloes i marken efter hverandre på
 linje. I bunnen la man fangsgående rær. Oppå
 staken ble den ofte lagt en ^{lås} rær på hver side. De var
 festet til hverandre med en vige eller banebånde. Stakene
 var ofte støttet opp nederst med sideslakter. Den foran
 nevnte "vinterhegg" var også en slags stak. Under tiden
 laes den 2 rær ved siden av hverandre i de forskjellige linjer. Ræene
 ble bundet opp med viger eller støttet av "skorer" - en
 pæl med en kløft i enden. - I skogslåttene satte
 man opp hegger av rær og skiver enten
 mellom to fæer, eller mellom en stolpe
 med skiver (som 2) og et fæe.



Forsnitt av
 vinterhegger



Reimene

Testemåker for bjørveskoffent i
 hekken. Gulene var satt i hiller som
 var boret gjennom reimmene.

4539

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING